

Priznanja Zveze geografskih društev v letu 2004

Ljubljana, 31. 3. 2004

Tudi na letošnjem rednem letnem občnem zboru ZGDS, ki je bil 31. marca 2004, so bila podeljena priznanja nekaterim našim vidnim, zaslužnim in uveljavljenim kolegom. Vsa naša stanovska priznanja so namreč simbolična in pomenijo iskreno zahvalo posameznikom, ki so s svojim najraznovrstnejšim in uspešnim delom na različnih področjih nemalo prispevali k ugledu in uveljavitvi geografije v javnosti kakor tudi na področju strokovne rasti in organizacijske povezanosti geografskih društev na Slovenskem.

Predloge za priznanja so posredovala društva, ki so včlanjena v ZGDS, in posamezniki. Komisija ZGDS za priznanja in imenovanja je razpravljala o kandidatih in skupaj z Izvršilnim odborom ZGDS predlagala listo kandidatov, ki jo je občni zbor ZGDS soglasno potrdil. Dobitnikom je priznanja izročil mag. Mitja Bricelj, predsednik ZGDS, in sicer v petek, 22. 10. 2004 na priložnostni slovesnosti ob 19. zborovanju slovenskih geografov v Velenju.

Priznanje Pohvala ZGDS, ki je namenjena za večletno uspešno delo na strokovnem, raziskovalnem in organizacijsko-stanovskem področju, so prejeli: mag. Damir Josipovič, Jernej Klemen, mag. Blaž Komac in mag. Franci Petek.

Bronasto plaketo ZGDS, ki je stanovsko priznanje za več kot 10 letno odmevno delo na področju izobraževanja, znanstvenoraziskovalnega, publicističnega, aplikativnega in društvenega dela, so dobili: Tea Lukan Klavžer, Ludvik Mihelič, mag. Miha Pavšek in Marjeta Vidmar.

Srebrno plaketo ZGDS je prejel Peter Repolusk za več kot dvajsetletno delo na področju razvojnih in aplikativnih raziskav s področja etničnih študij, problemov poselitve obmejnih predelov, mednarodnih selitev kakor tudi za delo v Ljubljanskem geografskem društvu.

Zlata plaketa ZGDS je stanovsko priznanje za življenjsko ali za več kot 30 letno delo na najrazličnejših področjih geografije in sorodnih ved. To priznanje so dobili: akademik dr. Andrej Kranjc, dr. Milan Orožen Adamič, dr. Marjan Ravbar in Valentin Trilar iz Kranja.

Zlato plaketo ZGDS je prejelo tudi Gorenjsko geografsko društvo za petdesetletno uspešno delo pri organiziranem povezovanju geografov na Gorenjskem in ob dvajsetletnici ustanovitve sedanjega društva, ki je bilo prvo tovrstno po organizacijski decentralizaciji in je nastalo iz tamkajšnje podružnice Geografskega društva Slovenije.

Milan Natek

Beli Severju v spomin

Ljubljana, 18. 4. 2004

Sredi pomladi nas je nepričakovano prizadelo žalostno sporočilo, da našega dragega kolege Bele Severja ni več med živimi. Sredi plodnega in bogatega dela ter pri snovanju in uresničevanju novih načrtov, s katerimi je želel obogatiti in poglobiti aplikativno veljavo in vrednost ter celostno razsežnost geografskih in njim sorodnih spoznanj, je nenadoma in nepreklicno odšel. Na mizi njegove domače delovne sobe so ostale domala že opravljene zadnje korekture in njegove vsebinske dopolnitve k zadnjemu, dvanajstemu zvezku zbirke Slovenija total (Posavje), pa prvi pregledani in popravljeni oziroma dopolnjeni osnutki biografij slovenskih geografov za nastajajoči Biografski leksikon Slovenije. Poleg vsega tega pa še zasnove številnih člankov s področja turizma in domoznanstva, namenjenih boljšemu in razsodnejšemu razumevanju ter poznavanju predvsem njegovega rodnega Prekmurja.

Rodil se je 13. 4. 1936 v Moščancih, na južnem obrobju Goričkega; od leta 1937 pa je živel v sosednjem naselju Vaneča, kjer Goričko že prehaja na Ravensko. Po uspešno zaključeni gimnaziji z maturo v Murski Soboti se je v jeseni leta 1955 vpisal na Oddelek za geografijo takratne Prirodoslovno-matematične fakultete v Ljubljani, kjer je diplomiral leta 1960. Vzporedno je študiral tudi etnologijo na Filozofski fakulteti, kasneje pa izredno (ob delu) še turizem in gostinstvo na Visoki ekonomsko-komercialni šoli v Mariboru.

Po diplomi in odsluženju kadrovskega roka v vojski je do leta 1963 poučeval na soboški Ekonomski srednji šoli. Nato je za krajši čas postal referent za kulturo na murskosoboški občini in vodja propagande v Zdravilišču Radenska. V obdobju 1964–1975 je bil poklicni tajnik Pomurske turistične zveze, v letih od 1975 do 1978 pa ravnatelj Pokrajinske in študijske knjižnice. Leta 1978 je prišel v Ljubljano, kjer je bil do leta 1980 direktor in urednik jubilejnih publikacij Založbe DDU Univerzum. Med letoma 1981 in 1985 je bil predstavnik Turistične zveze Jugoslaviji na Madžarskem. Po vrnitvi v Ljubljano je leta 1986 pri Založbi Mladinska knjiga postal področni urednik v uredništvu Enciklopedije Slovenije. Upokojil se je leta 2003.

Bela Sever je bil izjemen človek. Vse njegovo delo, ki sega na različna področja, je zapustilo vidne sledi. Že zelo zgodaj, še kot študent geografije in etnologije, se je začel uveljavljati na publicističnem in raziskovalnem področju. Le kdo se ne spominja njegovega zajedljivega članka v študentski Tribuni, v katerem zavrača in poučuje »strokovno« javnost, ki je uspela znižati stavbo Filozofske fakultete za eno nadstropje, in sicer z »argumentacijo«, da bo zasenčila nasproti (na jugu) stoječo stavbo srednjih tehniških šol ob Aškerčevi cesti.

Težišče Severjevega zgodnjega raziskovalnega dela je bilo namenjeno odkrivanju in poznavanju raznovrstnih geografskih problemov Prekmurja in njegovega sosedstva. Že kot študent se je z vso vnemo poglobil v zemljepisna imena in napisal razpravo Geografski termini prekmurskih gričev (Svet ob Muri, 2, 1957, strani 169–173 in 235–238). Podrobno je preučil prenekatero geografske in socialne probleme Prekmurcev v Ljubljani (Svet ob Muri 3, 1958, strani 63–71) kakor tudi v Mariboru (prav tam, strani 249–254). V obsežni študiji je predstavil Razvoj prekmurskega vinogradništva (GV 33, 1961, strani 61–93); o njem je razmišljal in pisal še v drugih strokovnih in priložnostnih publikacijah. Njegovi opisi prekmurskih naselij so objavljeni v 4. knjigi Krajevnega leksikona Slovenije (Ljubljana 1980) kakor tudi v Krajevem leksikonu Slovenije (Ljubljana 1995) in v Priročnem krajevnem leksikonu Slovenije (Ljubljana 1996). Takoj po diplomi je sodeloval tudi pri preučevanju izolatov v Prekmurju (to je skupina prebivalcev, ki nima stikov z drugimi); izsledke te skupinske raziskave je objavil V. Šiftar v odmevni knjigi: Cigani. Minulost v sedanosti (Murska Sobota 1970).

Drugo delovno področje Bele Severja zajema turizem, ki mu je posvetil domalo celotno obdobje med letoma 1964 in 1978. Ni bil le poklicni tajnik Pomurske turistične zveze, temveč je s svojim delom pomagal sooblikovati prenekatero razvojne usmeritve turizma v pokrajinah ob Muri. Z vso strokovno zavzetostjo in razgledanostjo je spremljal razvoj turizma in njegove tokove v sosednjih državah, še zlasti v njihovih obmejnih predelih. Raziskoval je značilnosti kmečkega turizma v severovzhodni Sloveniji, skupaj z avstrijskimi in madžarskimi turističnimi delavci je pripravil trojezično turistično publikacijo (*Südliche Dreiländereck* 'Južna tromeja', Eisenstadt 1979). Napisal in uredil je devet turističnih vodnikov Pomurja, ki so izšli v slovenščini in nemščini, pa fotomonografijo Murska Sobota. Občina in mesto (Murska Sobota 1973 in 1980). Bil je pobudnik in vsebinski utemeljitelj ter urednik in sourednik našega najboljšejšega turističnega vodnika Slovenija total s podnaslovom Priročnik za popotnika in poslovnega človeka; izida zadnje knjige žal ni več dočakal. S tega gospodarsko čedalje pomembnejšega področja je napisal in objavil številne prispevke v domačem strokovnem tisku. Prav tako je sodeloval pri pripravah in izdajah najrazličnejših priložnostnih in informacijskih brošur, prospektov, razglednic, avdiovizualnih sredstev, turističnih filmov in podobnega. Več kot poldrugo desetletje je bil tudi turistični vodič po sosednjih državah.

S priselitvijo v Ljubljano se začenče tretje obdobje in povsem novo področje Severjevega dela. Vztrajnost, marljivost, delavnost, široka strokovna razgledanost in organizacijske izkušnje so nemalo prispevali, da se je mogel Bela Sever kar najhitreje in dejavno vključiti v delovno skupino uredništva Enciklopedije Slovenije. Kot urednik je skrbel za številna področja (geografija, meteorologija, klimatologija, regionalno prostorsko planiranje, turizem, elektrotehnika, geodezija, gradbeništvo, jedrska energija, strojništvo, računalništvo, izseljenstvo, zdomstvo in odnosi z drugimi narodi in državami, od leta 1990 tudi gospodarstvo). Z njemu lastno iznajdljivostjo in domiselnostjo je pridobil za pisce gesel številne strokovnjake z različnih področij. Poleg tega je tudi sam napisal več gesel in sodeloval pri pri-

pravi kart. Skratka, tudi v Enciklopediji Slovenije je vtisnjena mnogoplastna Severjeva dejavnost in neizmerno široka strokovna poglobljenost. To so temeljne kvalitete, ki so nizmerno bogatile njegov značaj in ga spodbujale k nenehnemu iskanju novih, boljših in ustrežnejših rešitev in pristopov pri reševanju, premoščanju in preseganju vsakdanjih ali sistemskih težav.

Severjeva mnogostranska dejavnost pa poleg strokovnega dela sega še na drugo, predvsem organizacijsko področje. V vsakem okolju, kjerkoli je živel in delal, je zapustil vidne sledi. Bil je med vodilnimi organizatorji turističnih, kulturnih in knjižničarskih srečanj in prireditev v Pomurju. Je med pobudniki in ustanovitelji Slovenskega protestantskega društva Primož Trubar, večletni urednik njegovega glasila ter organizator najraznovrstnejših društvenih prireditev in ekskurzij. Vseskozi je prizadevno spremljal gospodarski, socialni in kulturni razvoj rodne Prekmurja, s katerim je bil vseskozi trdno, tudi čustveno povezan. Zato tudi ni presenetljivo, da si je za kraj poslednjega prebivališča izbral domačo vas – Vanečo. Za vse, kar je napravil in prispeval v zakladnico naše znanstvene in kulturne dediščine, mu bomo vedno iskreno hvaležni.

Milan Natek

Dr. Peter Habič – (posthumno) častni občan Občine Vrhnike

Vrhnika, 10. 5. 2004

Na slovesnosti ob letošnjem prazniku Občine Vrhnike je bil pokojni profesor dr. Peter Habič (1934–1998) posmrtno razglašen na častnega občana tamkajšnje občine. V obsežnem predlogu z utemeljitvijo, ki ga je soglasno podprl tudi redni letni občni zbor Muzejskega društva na Vrhniki (2. 3. 2004), so podpisali: predsednica Muzejskega društva Marija Oblak Čarni, nekdanji vrhniški župan Vinko Tomšič in trije akademiki in univerzitetni profesorji: dr. Branko Stanovnik, dr. Boštjan Žekš, predsednik SAZU, in dr. Andrej Kranjc. V njem je razčlenjena in poudarjena usmerjenost Habičevega znanstvenoraziskovalnega in aplikativnega dela in še posebej njegova široka strokovna in organizacijska prizadevanja na različnih področjih. Nekatere kvalitete in usmerjenosti ter izsledki njegovega raziskovalnega dela so bili pregledno predstavljeni že v našem osrednjem glasilu, Geografskem vestniku (prim.: I. Gams: Dr. Petru Habiču ob šestdesetletnici, GV 66, 1994, strani 185–186; A. Kranjc: Prispevek Petra Habiča k poznavanju hidrologije krasa, GV 71, 1999, strani 176–180). V zahvalo za večdesetletno uspešno delo na različnih področjih geografije in njene stanovske organiziranosti je dobil leta 1996 naše najvišje stanovsko priznanje »častni član ZGDS«. Zato naj bo na tem mestu samo omenjena tista širina zajetnega in mnogostranskega Habičevega dela, ki presega ožje strokovno področje, in je pomembno vplivalo na povezovanje ljudi in strokovnjakov z različnih področij. Njegova bibliografija obsega nad 360 bibliografskih enot in več kot deset znanstvenih prispevkov je namenil svojemu rodnemu in ožjemu vrhniškemu območju. Med drugim je bil pobudnik in soustanovitelj Muzejskega društva Vrhnika, ki mu je več let tudi predsedoval, in njegovega strokovnega glasila »Vrhniški razgledi«. S svojim delom je zapustil bogato dediščino, ki bo mlade bogatila z njegovimi številnimi in izvirnimi izsledki in jih spodbujala k novim raziskovanjem kraškega sveta.

Milan Natek